

חמץ ומצה – בין חרות לתלות
 שיעור של ד"ר ס. ביילי
 מ. נבון

(1) בל כורחינו

ושמרתם את - המצות כי בעצם היום הזה הוצאתי את - צבאותיכם מארץ מצרים ושמרתם את - היום הזה לדרתיכם חקת עולם: (שמות פרק יב פסוק יז)

ויאמר משה אל - העם זכור את - היום הזה אשר יצאתם ממצרים מבית עבדים **כי בחזק יד הוציא ה'** אתכם מזה ולא יאכל חמץ: (שמות פרק יג פסוק ג)

והיה כי - ישאלך בנך מחר לאמר מה - זאת ואמרת אליו **בחזק יד הוציאנו ה'** ממצרים מבית עבדים: (שמות פרק יג פסוק יד)

ויאמר ה' אל - משה עתה תראה אשר אעשה לפרעה כי ביד חזקה ישלחם וביד חזקה יגרשם מארצו: (שמות פרק ו פסוק א)

ויאמר ה' אל - משה עוד נגע אחד אביא על - פרעה ועל - מצרים אחרי - כן ישלח אתכם מזה כשלחו כלה **גרש יגרש אתכם** מזה: (שמות פרק יא פסוק א)

(2) לידה

היום אתם יצאים בחדש **האביב**: (שמות פרק יג פסוק ד)

ואמרת אל פרעה כה אמר ה' **בני בכרי** ישראל: (שמות פרק ד פסוק כב)

ובני ישראל הלכו ביבשה בתוך הים והמים להם **חמה מימינם ומשמאלם**: (שמות פרק יד פסוק כט)

(3) מצה בקורבנות

כל המנחה אשר תקריבו לה' לא תעשה חמץ כי כל שאר וכל דבש לא תקטירו ממנו אשה לה': (ויקרא פרק ב פסוק יא)

וכי תקרב קרבן מנחה מאפה תנור סלת חלות מצת בלולת בשמן ורקיקי מצות משחים בשמן: (ויקרא פרק ב פסוק ד)

(4) מנחה בהקשרים אחרים

ואמרתם גם הנה עבדך יעקב אחרינו כי אמר אכפרה פניו במנחה ההלכת לפני ואחרי כן אראה פניו אולי ישא פני: (בראשית פרק לב פסוק כא)

ויאמר אלהם ישראל אביהם אם כן אפוא זאת עשו קחו מזמרת הארץ בכליכם והורידו לאיש מנחה מעט צרי ומעט דבש נכאת ולט בטנים ושקדים: (בראשית פרק מג פסוק יא)

5) מנחה חדשה

[טו] וספרתם לכם ממחרת השבת מיום הביאכם את - עמר התנופה שבע שבתות תמימת תהיינה: [טז] עד ממחרת השבת השביעת תספרו חמשים יום והקרבתם **מנחה חדשה** לה': [יז] ממושבתיכם תביאו לחם תנופה שנים שני עשרנים סלת תהיינה **חמץ** תאפינה בכורים לה': (ויקרא פרק כג)

6) החסרון בחרות

[י] והיה כי יביאך ה' אלהיך אל הארץ אשר נשבע לאבתך לאברהם ליצחק וליעקב לתת לך ערים גדלות וטבת אשר לא בנית: [יא] ובתים מלאים כל טוב אשר לא מלאת וברת הצובים אשר לא חצבת כרמים וזיתים אשר לא נטעת ואכלת ושבעת: [יב] **השמר לך פן תשכח את ה' אשר הוציאך מארץ מצרים מבית עבדים:** (דברים פרק ו)

[יז] כי ה' אלהיך מביאך אל ארץ טובה ארץ נחלי מים עינת ותהמת יצאים בבקעה ובהר: [ח] ארץ חטה ושערה וגפן ותאנה ורמון ארץ זית שמן ודבש: [ט] ארץ אשר לא במסכנת תאכל בה לחם לא תחסר כל בה ארץ אשר אבניה ברזל ומהרריה תחצב נחשת: [י] ואכלת ושבעת וברכת את ה' אלהיך על הארץ הטבה אשר נתן לך: [יא] השמר לך פן תשכח את ה' אלהיך לבלתי שמר מצותיו ומשפטיו וחקתיו אשר אנכי מצוך היום: [יב] פן תאכל ושבעת ובתים טובים תבנה וישבת: [יג] ובקרך וצאנך ירבין וכסף וזהב ירבה לך וכל אשר לך ירבה: [יד] ורם לבבך ושכחת את ה' אלהיך המוציאך מארץ מצרים מבית עבדים: [טו] המוליכך במדבר הגדל והנורא נחש שרף ועקרב וצמאון אשר אין מים המוציא לך מים מצור החלמיש: [טז] המאכלך מן במדבר אשר לא ידעון אבתך למען ענתך ולמען נסתך להיטבך באחריתך: [יז] ואמרת בלבבך **כחי ועצם ידי עשה לי את החיל הזה:** [יח] **וזכרת את ה' אלהיך כי הוא הנתן לך כח לעשות חיל למען הקים את בריתו אשר נשבע לאבתך כיום הזה:** (דברים פרק ח)

7) חרות שלמה

[א] והיה כי תבוא אל הארץ אשר ה' אלהיך נתן לך נחלה וירשתה וישבת בה: [ב] ולקחת מראשית כל פרי האדמה אשר תביא מארצך אשר ה' אלהיך נתן לך ושמת בטנא והלכת אל המקום אשר יבחר ה' אלהיך לשכן שמו שם: [ג] ובאת אל הכהן אשר יהיה בימים ההם ואמרת אליו הגדתי היום לה' אלהיך כי באתי אל הארץ אשר נשבע ה' לאבתינו לתת לנו: [ד] ולקח הכהן הטנא מידך והניחו לפני מזבח ה' אלהיך: [ה] **וענית ואמרת לפני ה' אלהיך ארמי אבד אבי וירד מצרימה ויגר שם במתי מעט ויהי שם לגוי גדול עצום ורב:** [ו] **וירעו אתנו המצרים ויענונו ויתנו עלינו עבדה קשה:** [ז] **ונצעק אל ה' אלהי אבותינו וישמע ה' את קלנו וירא את ענינו ואת עמלנו ואת לחצנו:** [ח] **ויוצאנו ה' ממצרים ביד חזקה ובזרע נטויה ובמרא גדל ובאותות ובמפתים:** [ט] **ויבאנו אל המקום הזה ויתן לנו את הארץ הזאת ארץ זבת חלב ודבש:** [י] **ועתה הנה הבאתי את ראשית פרי האדמה אשר נתתה לי ה' והנחתו לפני ה' אלהיך והשתחוית לפני ה' אלהיך:** (דברים פרק כו)